

ZIMNÍ KONFERENCE

Univerzitního centra pro studium antické a středověké myšlenkové tradice

středa 25. ledna 2023

hlavní budova FF UK
posluchárna č. 104
(1. patro)

Konference bude rovněž přenášena
přes platformu Teams
Meeting ID: 360 450 328 552
Passcode: GAZ2zu

9:00 – 9:15

úvodní informace

9:15 – 10:45

Martin Janovský (FF UK)

Antropocén a odvěký vliv
člověka na půdu

11:00 – 12:30

Karel Pacovský (FF UK)

Klauzura v pražském
klášteře sv. Jiří

14:00 – 15:30

Martin Šorm (FF UK, CMS)

Nová rada v kontextu
staročeských veršovaných
dialogů

15:45 – 17:15

Vojtěch Bažant (FF UK, CMS)

Příběhy o Attilovi

17:15 – 17:30

závěr

Jménem seniorů všechny zájemce srdečně zvou
Lucie Doležalová a Jan Čermák

Další informace: Lucie Doležalová

✉ lucie.dolezalova@ff.cuni.cz ☎ 605-758079

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

FAKULTA
HUMANITNÍCH STUDIÍ
Univerzita Karlova

ZIMNÍ KONFERENCE

9:15 – 10:45

Martin Janovský (FF UK)

Antropocén a odvěký vliv člověka na půdu

V současné době probíhá poměrně rozsáhlá diskuse nad stanovením počátku Antropocénu. Antropocén lze charakterizovat jako období či epochu, kdy má chování člověka globální dopad na přírodní prostředí. Tradičně byla považována za počátek tohoto období 50. léta 20. století, kdy se po testování atomových bomb dostaly do atmosféry izotopy plutonia, což mělo dalekosáhlé dopady na celoplanetární složení atmosféry. Nicméně se nově objevují názory, že by se měl počátek Antropocénu posunout ještě více do minulosti, například do období průmyslové revoluce, nebo dokonce do doby, kdy člověk začal využívat první metalurgii a kdy se v půdě začaly ukládat těžké kovy (Ellis et al., 2016).

Právě humanitní obory nyní mohou demonstrovat, jak rozsáhle a nevratně mění člověk přírodní prostředí. Víme, že lidská činnost od pravěku až po současnost významně ovlivňuje chemické vlastnosti půd, a často tak způsobuje hromadění různých chemických prvků na lidských sídlištích. Takto vznikají takzvané antropogenní půdy, půdy, které jsou lidskou činností ovlivněny do té míry, že v případě zaniklých sídlišť a pohřebišť můžeme dokonce hovořit o archeologických půdách.

Vybrané případové studie názorně ukazují, že i archeologie může přispět k diskusi o počátcích Antropocénu. Vliv člověka na přírodní prostředí je značný i ve starověku a středověku. Je natolik výrazný a měřitelný, že ho lze použít pro interpretaci minulých lidských aktivit, a tak blíže poznat procesy, které archeologické lokality utvářely v minulosti.

11:00 – 12:30

Karel Pacovský (FF UK):

Klauzura v pražském klášteře sv. Jiří

Pro ženské kláštery mnišských řádů bývala až do druhého vatikánského koncilu typická přísná klauzurní opatření, tedy regulace minimalizující přímý kontakt řeholnic s okolním světem. Tato skutečnost dobře známá z novověkých církevních dějin bývá často bezděčně promítána i do období středověku, z něž se nedochovalo tolik pramenů, aby bylo možno reálné poměry v jednotlivých komunitách přesvědčivě rekonstruovat. Z českého prostředí možnou výjimku co do počtu dochovaných pramenů představuje klášter sv. Jiří na Pražském hradě. Na jejich základě se ve svém příspěvku zaměřím na problematiku oddělenosti svatojiřských benediktinek od vnějšího světa. Zvláštní pozornost bych chtěl věnovat zejména vyprávění tzv. Kanovníka vyšehradského o požáru kláštera v roce 1142, jež nově interpretuji v souvislosti s tehdejšími obecnými snahami o zpřísnování klauzury řeholnic ve středoevropském prostoru.

ZIMNÍ KONFERENCE

14:00 – 15:30

Martin Šorm (FF UK, CMS)

Nová rada v kontextu staročeských veršovaných dialogů

Báseň Smila Flašky z Pardubic opisovaná a komentovaná v 15. a na počátku 16. století bývá řazena do okruhu literárních děl tzv. Smilovy školy; od výzkumů Josefa Hrabáka ve 40. a 50. letech 20. století však její interpretace v kontextu staročeské poezie ustrnula. Rozboru poetického (a etického) rozměru Nové rady byl v posledních desetiletích v literární i historické vědě předřazen výklad ilustrující s její pomocí politické dějiny přelomu 14. a 15. století. Při interpretaci Nové rady zaměřené na kontext staročeské dialogické poezie – sporů duše s tělem, parodických dialogů konce 14. století, básní spojených s husitskými válkami nebo Rozmlouvání člověka se Smrtí – bych se chtěl vrátit k přístupům, jež báseň čtou jako duchovní a rozjímavý text. Zaměřuji se na poetiku vypravěčských masek a vzájemně se podvracujících referencí, jež partikularizují hledisko smrtelného lidského básníka a odkazují k hlasu, který v básni nezaznívá.

15:45 – 17:15

Vojtěch Bažant (FF UK, CMS)

Příběhy o Attilovi

Přednáška je věnována dvěma krátkým prózám o hunském vládci Attilovi spojovaným s obnoveným zájmem o attilovské náměty v literatuře ve druhé polovině 15. století (Callimachus Experiens: Attila; „Calanus“: In vitam et mortem Attilae regis Ungariae). Přednáška se bude zabývat interpretačními přístupy k daným historickým artefaktům, které autor ovšem nepovažuje za problematiku týkající se výhradně dílčích, jednotlivých dochovaných historických textů, nýbrž za projev obecnějších trendů v přístupu k výkladu dochované středověké textové tvorby. Základní výzkum byl rozpracován jako součást autorovy dizertační práce.

